

Raquel Gutierrez

LATINOAMERIKAKO MATXINADA
FEMINISTA AZTERGAI



BORROKA IKASTEN ETA IRAKASTEN

"Borroka askotan ibilitakoa naiz, batzuetan besteetan baino emaitza hobekin. Beti tematu naiz nire pentsamendua beste batzuekiko elkarriketaren bitartez garatzen. Orain klaseak ematen ditut, belaunaldi berriak formatzen, eta maistra ona naiz, ohore handiz diot. Matematika ikasi nuen, baita are abstraktu eta aspergarriagoa den gauza bat ere: logikaren filosofia. Baina soziologia klaseak ematen ditut, Pueblako (Mexiko) Unibertsitate Autonomoan".

"Gaur egun, erradikala eta masiboa ez dira kontrajarriak, erradikaltasunaren zentzua aldatu delako"

Latinoamerikako borroka sozialetan erreferentziatzeko izena da Raquel Gutierrezena. Jaiotzez mexikarra, erabat murgildu zen Boliviako 80. hamarkadako gerriletan eta indigenen mugimenduetan. Kartzelan bost urte emandakoa, Cochabambako Uraren Gerran aktibista, Soziologian doktore, ikertzaile eta unibertsitateko irakasle, kontinenteko borroka feministaren ikerketan eta teorizazioan dihardu azkenaldian. "Matxinada" deitzen duen horren gakoak azaltzen izan da Iruñean, Zabaldik gonbidatuta.

ANDER PEREZ IBAN AGUINAGA

Emakumeek lurraren defentsarako borroketan protagonismoa hartu izana da, zure ustez, Latinoamerikak bizi duen matxinada feministaren gako nagusietako bat. Berria da hori?

Ez da berria, bai berritua. Egun, lurraren defentsarako borroketan, non emakumea protagonista den, emakumezkoak ezbaian jartzen ari dira egitura mixtoak eta horien ezaugarri patriarkalak. Eta hori bada berritasun bat. Bestalde, borroka feminista klasikoak ere berritzen ari dira, eta indarkeria guztiak jarri dituzte jomugan. Saiatzen ari dira estatuaren mekanismo administratiboaren eskutan ez erortzen, hau da, indarkeria etxeko indarkeriara ez murrizten. Kontua ez da etxeko indarkeria desagertu dela, baizik eta lotzen dela lan arloko indarkeriarekin, migratzaileen aurkako biolentziarekin eta bestelakoekin.

"Dena ari zarete nahasten", esaten omen dizute kide gizonetakoek. Horixe bera. Gutxika ari gara hau dena gizonoi azaldu ahal izateko analiti-

ka sortzen. Baina bitartean ez dugu ahazten dena dagoela lotua, eta hortaz, dena nahi dugula aldatu.

Diozunez, protestak, geroz eta erradikalago, geroz eta masiboago ari dira izaten. Ez da ohikoena izan orain arte.

Konturatu gara inork ezin duela baka-rik, eta beraz, ahaleginak egin behar ditugula elkar lotzeko. Eta hori emakumeok egiten dugu hobeto. Ez inolako esentzialismoagatik, baizik eta beti gelditu delako gure gain pertsonen arteko konexioak egiteko betebeharra. Gizonen galdera tipikoa ondokoa izaten da: nola da posible aliantza egitea harekin eta harekin, hainbeste ezberdintasun izanda? Bada honetan guztian [eskuak irekita] ados gaudelako, eta honetan [eskuaren arteko tartea txikituz] ez. Hori da anbiguotasuna moneiatzen jakitea.

Ez dirudi prozesu erraza denik. Ez horixe. Baina emaitzak ikusten dira: Argentinan, Txilen eta Uruguain, azkenaldiko protesta feministak orain



“KONTURATU GARA INORK EZIN DUELA BAKARRIK, ETA BERAZ, AHALEGINAK EGIN BEHAR DITUGULA ELKAR LOTZEKO. ETA HORI EMAKUMEOK EGITEN DUGU HOBETO. EZ INOLAKO ESENTZIALISMOAGATIK, BAIKIZ ETA BETI GELDITU DELAKO GURE GAIN PERTSONEN ARTEKO KONEXIOAK EGITEKO BETEBEHARRA”.

arteko handienak gaintitzen ari dira, diktaduren bukaeran jazo zirenak, eta, argi eta garbi, mixtoak zirenak. Beraz, bada atxikimendurako mekanismo bat: erradikaltasuna. Kontua da: nola ulertzen genuen orain arte erradikaltasuna? Batez ere ezker patriarkalean, erradikaltasuna neurtzeko beti konparatzen ziren norberaren eta beste aldearen ekintzen eragin-kortasunak, eta ondorioz, bukatzen zen ekintzak, nolabait, menperatzailearekiko simetrian planteatzen. Egun, erradikala eta masiboa ez dira kontrajarriak, erradikaltasunaren zentzua aldatu delako.

Zein da zentzu berri hori?

Bizitza erdigunean jartzea da kontua, eta konkrezioz jartzea. Saiatu behar gara ez itzultzen abstrakzio orokorren mundura, dena modu ideologikoan soilik eztabaidatzera. Hemen eta orain. Bizitzaren aldekoa eta indarkeria patriarkal guztien aurkakoa da disputa. Horrek mugimendua irekitzea ahalbidetzen du. Horregatik, glifosatoaren kutsaduraren aurka dabiltzan emakumeak erraz aliatu daitezke 4.000 kilometrorazian zehar kutsatutako uraren harira protestan dabiltzan emakumeekin.

Mehatxuak ere ba omen ditu mugimenduak. Zeintzuk?

Aurtengo martxoaren 8ko greban, protesta masiboak izan ziren hiriburuetan, baina herri txikienetara ere iritsi zen mugimendua. Hedadura hori da oztopatu nahi dutena. Horretarako tresna nagusiak pobretzea eta zorpetzea dira. Latinoamerikako toki askotan herritarrak kreditua erabiltzen ari dira oinarritzko gauzak erosteko. Ongi entseatutako praktika da zorpetzearena; horrela menperatu gintuen neoliberalismoak.

Kontraeraso militarra ere aipatu izan duzu.

Brasilen ikusten da gehien hori, baina baita paramilitarizatutako beste hainbat lurraldetan ere. Segurtasun pribatuko enpresez ere ari naiz: makroproiektu bat martxan jartzean, bere segurtasun enpresarekin iristen da. Indarkeriaren monopolioa duten erakunde ofizialekin trikimailuak egin, harreman ilunak eraiki, eta bukaeran armatutako gizon taldeak agertzen hasten dira. Talde horiek emakumeak bortxatu eta neska gazteak bahitzen dituzte, prostituzio-etxeak “behar”

dituzte... Birpatriarkalizazioa gertatzen ari da: ez da bakarrik ondasunak kentzea, ez da bakarrik gaitasun politikoak ezabatzea, emakumeen indarra ere mugatzen dute. Horren kontra ere ari gara.

Matxinadaren eta kontraerasoaren arteko lehian, nork irabaziko du?

Kontua da: zer da irabaztea? Niretzat irabaztea litzateke matxinada mantentzeko gai izatea, kontraerasoa oso gogorra denean ere. Ekuadorren, aurreko protesta batzuetan, presidenteak kendu baina *dolarizazioa* herrialdean gelditzen zenean, sarri esaten zuten: “Irabazi baina galdu dugu”. Oraingoan ongi egin dute, Moreno gelditu den arren FMlen neurri sorta bertan behera gelditu delako. Gure kasuan, garrantzitsuen izango da ikasi dugun guztia ordenatzea, galdu ez dadin eta berriro atzera egin behar ez dezagun. Baina, irabazi ala galdu? Jarraituko dugu. Ekuadorreko esperientziak, mugimendu feministak eta indigenen mugimenduak bat egin izanak, esperantza ematen digu. Garai gogorrek dira, baina baita interesgarriak ere. Izan ere, matxinada bat dago martxan. ●